

In het boek van P. Heyl over Napoleon komt het tekortschieten van de burgerlijke geschiedenisbeschouwing scherp te voorschijn. Zijn kritisch overzicht over alle historici die over Nap. ditte boeken en studies ~~geschreven~~ ^{geschreven}, toont eenzijdig ^{dat onder de} ~~was~~ massa detail. onderzoek van archieven en brieven by allen een beperkte, eenzijdige kyk op figuur en tyd heerscht, gevoed door nationale of andere vooroordeelen; juist door hun samenvallende grond ideeën en konsequenties er uitte halen, laat hy ze rein in al hun verbazing.. wekkende beperktheid. Maar in zyn eigen kritiek komt nog sterker uit hoe hy de legendrydigheden niet weet op te lossen, ze vol verbazing tentoonstelt, maar nergens in staat is hun oorsprong en natuurlykheid aan te wyzen. Wanneer men dan daarmee vergelykt de korte bladzijden ~~of~~ ^{en} ~~redenen~~ ^{redenen} door Marx, en door Mehring hieraan gewyde, ~~filoosofische~~ ^{filoosofische}, in geschriften over andere thema's, die immers een volkome klaarheid aan de figuur geven — maar die Heyl blykbaar niet kent, in elk geval niet noemt — dan ziet men hierin de overtreffende waarde van de Marxistische methode van geschiedenisbeschouwing.

De Franse revolutie als machtverovering door de bourgeoisie; de oorlogenvoor en door Napoleon als verdediging tegen het vorst-burgerlyke Europa, door middel van aanval, en uitbreiding van burgerlyke rechtsorde over naburige landen; zie blz 380 (over ^{Rambaut} ~~Frankrijk~~)
 vrymaking boeren in W. Duitsch, invoerij code, daarover Franse trots — dit was burgerlyke rechtsorde, die in landen, waar Bourg. zelf nog te zwak was voor revolutie, toch reeds vorige mosch. orde ondermynde. Zie blz 368 brief Nap. aan Joseph: voor de ^{civil} code in Napels in, dan zal tegenstand wegs smelten, zal uw macht bevestigd, geen grote bezetting blyven over; daarmee behouwbare Franse kern. Driault beschryft Nap. als de vastberaden agent van de uitbreiding der revolutie. begunselen; gunstig voor voortga liberalisme. toch onderworpen naties niet vrij gemaakt, waren er niet ryp voor, verkrachtte zoo de rechten der nationaliteiten. G. spreekt van legendrydigheden; maar geheel natuurlyk als voor N. als vertegenw. van Franse bourgeoisie. (Detail beschryft bladen in blz 372-373.
 is instructief als geesteshouding nieuwe Franse ambtenaren als dragers ^{van} burgerl. begunselen)
 Op blz 378: W. Duitsch, Italië, Holland bereid voor hervormen, hier gunstige gewerkt
 blz 377-78: "oude bestuursvormen, die zonder pardon te rypde geworpen, beschermde waardevolle sociale instellingen": hier aangeduid dat heersch. bourgeoisie nieuwe onrecht v. uitgebreide bracht

Engeland
 strijd van
 bourgeoisie

Op bla . . . tegenstellig sociale bevryd, maar geen politieke bevryd: wordt Romeinse
vryheid genoemd, burgerrechten maar onder despotisme, geen politieke rechten.

— De tegenstellig: dat hy door landen te veroveren, daer nationalisme wakker maakte
tot een macht, die ~~hem~~ ten slotte tegen hem zou opstaan.

— De tegenstelling van de opkomst van Napoleon: het Franse volk begreep hem als
overwinnaar van de wanorde der revolutie; en betreurde het verlies van vryheid — al
naar behoefte het een of het ander. Geheel onbewust blykbaar dat er in Frankryk
klamen ware; dat het de grotere bourgeoisie was, die herstel van de orde wou en
hem ~~beurde~~ beurde, en de kleinere burgerij, die ~~weinig~~ beperkt in vryheid voelde als werloze
onderwerpt, aan nieuwe druk van grotere kapitaal; boeren onverschillig daarin, daar
ze hun land hadden, en nu wisten dat ze het hielden.

— Nergens echter wordt er op gewezen, hoe en waardoor Napoleon is opgekomen.
Alleen volop begrypelyk door de opkomst van leger als soort eigen klasse. Tegen invasie
waren de boeren zoons en de Parijse burgers te hoop gelopen, hadden vijand terug geworpen,
werden zelf veroveraars in Belgie en Rynland. Daar wel kleine groepen liberale burgerij, die
hen geestdriftig inhaalden, maar massa onverschillig: soldaten voelde zich niet meer als
bevryders, maar als veroveraars; en als roddars plunderaars. Van kleine arme
rapaille in Parijse achterbuurt waren ze meesters geworden over „achterlyke“ buurlanden.
Dit nieuwe type vaksoldaten, als nieuwe klasse, reeds getracht politieke rol te spelen in de
generaals, die deel ^{en steun} (in Hébertisten vormden, maar nu te ruw, der Robespierre neergeslagen.
De generaals die in strikte republikeinse traditie leefden, als Hoche, hadden tegen plundergeest
op, vertegenwoordigden oude idealisme van ~~strijdende~~ verdedigers der revolutie. Daar tegenover
Napoleon dadelijk man van ~~alle~~ nieuwe soldatenklasse: oproep aan het Hal. leger was
uitdrukkelijk van wat in de soldaten leefde ^{veroveraars} (recht op plunderen, uitdrukkelijk erkend; daardoor
afgod der soldaten, tevens meester van ^{directie} regeerders, die uit deze plunderen in groot hun aandeel
kregen en daarmee hun financieel bankroet afwendden. — Hierover spreekt Geyl niet,
en niemand van de historici.

bla 247
de natie wilde
niet zelf regeeren
maar naar
vaste regels
geleiden worden.